

Urtica (Kopřiva)

čeleď: Urticaceae

Patří mezi trvalky, ale některé jsou jednoletkami a některé dokonce polokeři. Pochází z Evropy, Afriky, Asie a Severní Ameriky. Vyznačují se žahavými chlupy na lodyze i listech. Listy mají vejčitý tvar a pilový okraj. Plodem je nažka. Nejznámějším a nejběžnějším druhem je *U. dioica*.

Urtica angustifolia

synonyma: *U. dioica* var. *angustifolia*, *U. foliosa*

oblasti: Čína, Japonsko, Korea

Pochází z Číny, Japonska a Koreje.

Urtica ardens

synonyma: *U. himalayensis*, *U. mairei* var. *oblongifolia*, *U. zayuensis*

oblasti: Čína

Pochází z Číny.

Urtica atrichocaulis

synonyma: *U. dioica* var. *atrichocaulis*

oblasti: Himálaj, JZ Čína

Pochází z Himálaje a jihozápadní Číny.

Urtica atrovirens

oblasti: Itálie, Z Středozeří

Pochází ze západního středozeří.

Urtica ballotifolia

oblasti: Maryland

Urtica berteroana

Urtica buchtienii

Urtica cannabina (Kopřiva konopovitá)

synonyma: *U. cannabina* f. *angustiloba*

oblasti: Írán, Kyrgyzstán, Sibiř, Z Asie

Roste od západní Asie přes Sibiř po Írán.

Urtica chamaedryoides

synonyma: *U. chamaedryoides* var. *runyonii*

oblasti: Alabama, Arkansas, Florida, Georgia, Illinois, Jižní Karolína, Kansas, Kentucky, Louisiana, Mississippi, Missouri, New York, Ohio, Oklahoma, Severní Karolína, Tennessee, Texas, Západní Virginie

Pochází z jihovýchodu Severní Ameriky.

Urtica circularis

synonyma: *U. chamaedryoides* var. *circularis*, *U. spathulata* var. *circularis*

Urtica dioica (Kopřiva dvoudomá)

synonyma: *U. galeopsifolia*

oblasti: Afganistán, Alabama, Albánie, Alberta, Aljaška, Alpy, Alžírsko, Andalusie, Arizona, Arménie, Ázerbájdžán, Bělorusko, Britská Kolumbie, Bulharsko, Chorvatsko, Connecticut, Česká republika, Dánsko, Delaware, Estonsko, Finsko, Florida, Francie, Georgia, Grónsko, Gruzie, Idaho, Illinois, Indiana, Iowa, Írán, Irsko, Island, Itálie, Izrael, J Ural, Jižní Dakota, Jižní Karolína, JZ Rusko, Kalifornie, Kansas, Katalánsko, Kentucky, Kolorado, Korsika, Krym, Kypr, Labrador, Libanon, Libye, Litva, Lotyšsko, Louisiana, Lucembursko, Maďarsko, Maine, Makedonie, Manitoba, Maroko, Maryland, Massachusetts, Michigan, Minnesota, Mississippi, Missouri, Moldávie, Montana, Nebraska, Německo, Nevada, New Hampshire, New Jersey, New York, Newfoundland, Nizozemí, Norsko, Nové Mexiko, Nové Skotsko, Nový Brunšvik, Ohio, Oklahoma, Ontario, Oregon, Pennsylvania, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Rhode Island, Rumunsko, Sardínie, Saskatchewan, Severní Dakota, Severní Karolína, Severozápadní Teritorium, Sicílie, Slovensko, Slovinsko, Sýrie, SZ Rusko, Švédsko, Švýcarsko, Tennessee, Texas, Tunisko, Turecko, Ukrajina, Utah, Velká Británie, Vermont, Virginie, Washington, Wisconsin, Wyoming, Yukon, Z Rusko, Západní Virginie

Roste v Evropě, Asii a Severní Americe jako dvoudomá trvalka. Dorůstá výšky 1 - 2 (i 3)m. Pod zemí vytváří žlutý kořenový oddenek. Přímé nebo krátce vystoupavé duté 4hranné lodyhy jsou opatřené háčkovými chloupky a hranami červenohnědé barvy. Vstříčné listy jsou zelené, mají vejčitý tvar se špičkou a s pilovým okrajem, délku 3 - 15cm a šířku 2 - 8cm. Povrch je plastický díky žilnatině a jsou na něm nenápadné háčky z chloupků, které způsobují známé kopřivové žahnutí. Kvete v klubíčkách tvořících až 9cm hrozny nebo laty v paždí listů. Barva květů se 4mi okvětními lístky je zelená a jsou jednopohlavné. Plodem je nažka úzce vejčitě šedohnědé barvy. Využívá se v lékařství a také v kuchyni. Má výborné čistící účinky. Existují vnitrodruhové taxony:

- subsp. *afghanica* - jihozápadní a střední Asie
- subsp. *diocia* (Kopřiva dvoudomá pravá) - Evropa, Asie, Severní Amerika
- subsp. *galeopsifolia* - Evropa
- subsp. *gansuensis* - východní Asie
- subsp. *gracilis* - Severní Amerika

- subsp. holosericea - Severní Amerika
- subsp. kurdistanica
- subsp. pubescens
- var. sicula

Vyhovují ji okraje lesů, stinná vlhčí místa bohatá na živiny a rumišť. Ideální je vápenitá půda.

Množí se semeny nebo vegetativně.

Urtica dodartii (Kopřiva Dodartova)

oblasti: Česká republika, Středozeří

Pochází ze středozeří. Listy jsou celokrajné, zuby se objevují pouze ojedinele.

Urtica dubia (Kopřiva vrtekavá)

oblasti: Kanada

Pochází z Kanady.

Urtica echinata

synonyma: U. andicola

Urtica ferox

oblasti: Nový Zéland

Patří mezi endemity Nového Zélandu. Má dřevnatý stonek. Dorůstá výšky až 5m. Listy mají vejčitý tvar se špičkou a hlubocí pilovitý okraj.

Urtica fissa

synonyma: U. pinfaensis

oblasti: Čína

Pochází z Číny.

Urtica flabellata

Urtica galeopsifolia

oblasti: Ťan-šan

Urtica glomeruliflora

synonyma: *U. fernandeziana*

Urtica gracilenta

oblasti: Arizona, Nové Mexiko, Texas

Pochází z Arizony, Nového Mexika, západního Texasu a severního Mexika.

Urtica haussknechtii

Urtica hyperborea

synonyma: *U. kunlunshanica*

oblasti: Bhútán, Himálaj, Mongolsko, Pákistán, Xizang (Tibet)

Pochází z Himálaje, Pakistánu, Bhútánu, Mongolska a Tibetu.

Urtica incisa

oblasti: JV Austrálie

Pochází z jihovýchodu Austrálie. Vstříčné listy mají vejčitý tvar se špičkou, pilový okraj, pichlavé chloupky a délku 5 - 12cm.

Urtica kioviensis (Kopřiva lužní)

synonyma: *U. dioica* subsp. *kioviensis*, *U. dioica* var. *kioviensis*

oblasti: Česká republika, Palestina, V Evropa

Pochází z východní Evropy. U nás se vyskytovala u Moravského Písku. Patří mezi trvalky. Pod zemí vytváří plazivý oddenek. Dorůstá výšky 0,4 - 1 (i 2)m. Lodyha je vystoupavá, mírně hranatá a opatřená řídkými žahavými chloupky. Listy mají vejčitý tvar s pilovým okrajem, žahavými chloupky, délky do 12cm, šířky 8cm a srdčitou bázi. Kvete nejvíce jednopohlavnými květy v klasech či latedech. Plodem je hnědá nažka. Aktuálně u nás patří již mezi vyhynulé druhy A1.

Vyhovují jí okraje vodních toků a lužní lesy.

Urtica laetevirens

Urtica laetivirens

oblasti: Japonsko

Pochází z Japonska.

Urtica leptophylla

synonyma: *U. copeyana*, *U. nicaraguensis*

Urtica lilloi

synonyma: *U. magellanica* var. *lilloi*

Urtica linearifolia

oblasti: Nový Zéland

Pochází z Nového Zélandu.

Urtica longispica

Urtica macbridei

Urtica magellanica

synonyma: *U. bracteata*, *U. darwinii*, *U. dioica* var. *pycnantha*, *U. dioica* var. *steudelii*, *U. magellanica* subsp. *bracteata*, *U. magellanica* var. *bracteata*, *U. pseudodioica*

Urtica mairei

oblasti: Himálaj, JZ Čína, Myanmar (Barma), SV Indie

Pochází z Himálaje, jihozápadní Číny, severovýchodní Indie a Myanmaru.

Urtica masafuerae

Urtica membranacea

synonyma: *Dubrueilia membranacea*

oblasti: Alžírsko, Andalusie, Baleáry, Chorvatsko, Černá Hora, Irsko, Itálie, Izrael, Katalánsko, Korsika, Kosovo, Kréta, Kypr, Libanon, Libye, Makaronésie, Maroko, Nizozemí, Palestina, Portugalsko, Řecko, Sardínie, Sicílie, Srbsko, Tunisko, Turecko, Velká Británie

Pochází ze středozeší a Azorských ostrovů. Patří mezi jednoletky, občas dvouletky. Dorůstá výšky 0,15 - 0,5 (i 1,1)m. Stonky jsou vzpřímené nebo vystoupavé a mohou být větvené. Listy jsou řapíkaté, eliptické, špičaté, ostře pilovité, dlouhé 2 - 10cm, široké 1,5 - 8cm a na bázi srdčité. Samčí květenství má délku 9cm a samičí 4cm. Plodem je nažka délky 1 - 2mm.

Urtica mexicana

Urtica mollis

synonyma: *U. dioica* var. *mollis*, *U. diplotricha*

Urtica morifolia

oblasti: Makaronésie

Patří mezi endemity Kanárských ostrovů.

Urtica orizabae

Urtica parviflora

oblasti: Himálaj

Pochází z nižších poloh Himálaje.

Urtica pilulifera (Kopřiva kulkonosná)

synonyma: *U. dodartii*

oblasti: Albánie, Alžírsko, Andalusie, Arménie, Ázerbájdžán, Baleáry, Bosna a Hercegovina, Bulharsko, Chorvatsko, Černá Hora, Česká republika, Egypt, Francie, Gruzie, Írán, Itálie, Izrael, Jordánsko, JZ Rusko, Katalánsko, Korsika, Kréta, Krym, Kypr, Libanon, Libye, Makedonie, Maroko, Německo, Palestina, Portugalsko, Řecko, Rumunsko, Sardínie, Sicílie, Slovinsko, Sýrie, Tunisko, Turecko, Ukrajina

Pochází z jižní Evropy ze středozemí. Patří mezi jednoletky a jednodomé rostliny. Dorůstá výšky (0,25 -) 0,3 - 1 (i 1,5)m. Celá je opatřená odstálými žahavými chloupky. Lodyha má hranatý průřez a může být od země nafialovělá nebo načervenalá. Křížmostojné listy mají vejčitý tvar s pilovým až zubatým okrajem, délku (2 -) 4 - 9 (i 12)cm, šířku 3 - 8 (i 9)cm, srdčitou bázi a řapík délky do 7mm. Povrch je pokrytý pichlavými hroty. Kvetे jednopohlavnými květy v paždí listů, samičí má kulovité květenství o průměru 1cm, samčí je hroznovité délky 7cm a vlastní květy mají 4 korunní lístky. Plodem je lesklá, černá a vejčitá nažka.

Vyhovují jí vlhké křoviny, lesy, atp. v polostínu.

Urtica platyphylla

synonyma: *U. dioica* subsp. *platyphylla*, *U. takedana*

oblasti: Čína, Japonsko

Pochází z Číny a Japonska.

Urtica praetermissa

Urtica pubescens

oblasti: JZ Rusko, Střední Asie

Pochází z jihozápadního Ruska a střední Asie.

Urtica rupestris

oblasti: Itálie, Sicílie

Patří mezi endemity Sicílie.

Urtica sondenii

synonyma: *U. dioica* subsp. *sondenii*, *U. dioica* var. *sondenii*

oblasti: S Asie, SV Evropa

Pochází ze severovýchodní Evropy a severní Asie.

Urtica spiralis

Urtica stachyoides

Urtica taiwaniana

oblasti: Tchaj-wan

Pochází z Tchaj-wanu.

Urtica thunbergiana

synonyma: *U. macrorrhiza*

oblasti: Japonsko, Tchaj-wan

Pochází z Japonska a Tchaj-wanu.

Urtica triangularis

Urtica trichantha

synonyma: *U. echinata* var. *trichantha*

Urtica urens (Kopřiva žahavka)

synonyma: *U. trianae*

oblasti: Alabama, Albánie, Alberta, Aljaška, Alžírsko, Andalusie, Arizona, Arménie, Ázerbájdžán, Baleáry, Belgie, Bělorusko, Bosna a Hercegovina, Britská Kolumbie, Bulharsko, Chorvatsko, Connecticut, Černá Hora, Česká republika, Dánsko, Egypt, Estonsko, Finsko, Florida, Francie, Georgia, Grónsko, Gruzie, Havajské ostrovy, Illinois, Iowa, Írán, Irsko, Island, Itálie, Izrael, Jižní

Karolína, Jordánsko, JZ Rusko, Kalifornie, Katalánsko, Korsika, Kosovo, Kréta, Krym, Kypr, Libanon, Libye, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Maine, Makaronésie, Makedonie, Manitoba, Maroko, Maryland, Massachusetts, Michigan, Missouri, Moldávie, Německo, Nevada, New Hampshire, New Jersey, New York, Newfoundland, Nizozemí, Norsko, Nové Mexiko, Nové Skotsko, Nový Brunšvik, Oklahoma, Ontario, Oregon, Palestina, Pennsylvania, Polsko, Portugalsko, Quebec, Rakousko, Řecko, Rumunsko, Sardínie, Saskatchewan, Sicílie, Sinajský poloostrov, Slovensko, Slovinsko, Srbsko, Sýrie, SZ Rusko, Švédsko, Švýcarsko, Texas, Tunisko, Ukrajina, Velká Británie, Vermont, Virginie, Washington, Wisconsin, Yukon, Z Rusko

Roste v Evropě (zřejmě pochází z jižní Evropy) a Severní Americe. Patří mezi jednoletky a dále mezi dvoudomé byliny. Stonky jsou vzpřímené a větvené. Dorůstá výšky 10 - 60 (i 70)cm. Žahavé chloupky na křížmostojných vejčitěeliptických listech s pilovým okrajem mají palčivější účinnost než u známější *U. dioica*, mají také vejčitý tvar s pilovým okrajem, ale délku jen 1,5 - 4 (i 8)cm a šířku 1 - 2,5 (i 4)cm. Kvete jednopohlavnými květy se 4mi okvětními lístky v klasovitém květenství délky do 1,5 - 2cm. Plodem je vejčitá nažka. Má léčivé účinky.

Vyhovují ji okraje cesty a kamenitá půda bohatá na dusík.

Další informace:

<http://beskydy-valassko.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=114140>,

<http://botanika.wendys.cz/kytky/K435.php>

<http://botany.cz/cs/urtica-kioviensis/>

<http://bylinky.abecedazdravi.cz/kopriva-dvoudoma-urtica-dioica>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Kop%C5%99iva>

http://hobby.idnes.cz/kopriva-dvoudoma-urtica-dioica-dmz-/herbar.asp?c=A090202_183814_herbar_kos

<http://lecive-rostliny.krasne.cz/byliny/kopriva-dvoudoma>

<http://rostliny.prirodou.cz/urticaceae/urtica/urtica-dioica/>

http://www.jvsystem.net/app19/Species.aspx?pk=10007&lng_user=1

<http://www.mineralfit.cz/domaci-lekar-clanek/kopriva-dvoudoma-urtica-dioica-kralovna-lecivych-b-213/>

<https://www.rostliny.net/>